

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrum hæc sit forma huius sacramenti, Hoc est corpus meum. Hic
est calix sanguinis mei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Quid si liquor mixtus adhaeretur à speciebus Sacram.

Domini: nam hæc conuersio non fit, nisi per verba consecrationis: sed vertetur in substantiam vini, quia species vini ita agunt, ac si vini substantia adhaeret: atqui, si vini substantia adhaerisset, conuertissent liquorem adfusum in vinum; ergo similiter modò.

16 Vini non consecrati mixtione non desinet Sanguis Domini.

Dico Quartò, Si vino consecrato infundatur vinum non consecratum eiusdem speciei, non desinet ibi esse Sanguis Christi etiamsi fiat mixtio per totum. Est communior sententia Doctorum.

Probat; Nam ex altera sententia, quam videtur tenere D. Thomas, sequuntur aliquot graua incommoda. Primò, Si duo calices vini consecrati inter se miscantur, desinere ibi Corpus & Sanguinem Domini; quod haud dubiè falsum est: nam olim in primitiua Ecclesia, quando communicabant fideles sub vtrâque specie, dubitandum non est, quin sæpè ex vno vase in aliud, scilicet ex maiore in minus, vinum consecratum infundere oportuerit: quòd si tunc desisset ibi esse Sanguis Domini, Ecclesia grauius decepta fuisset. Secundò, Si vinum consecratum vnus calicis vehemētius agitetur, desinet ibi esse Sanguis Domini: nã

partium diuissio, & mutua interfectio corrumpet priores species. Omitto alia.

Quare ad rationem sententia: contraria: Respondeo, in continuo homogeneo non dari minimam partem inexistētem. Vnde quantumuis se mutuo partes vini interfecent, numquam se per hoc corrumpent: nam hoc ipso, quo se vicissim interfecant, etiam inter se continuantur, sic vt se mutuo conferuent. Deinde, etiamsi daretur minima pars inexistens, non tamen est necessarium; vt infra minimam se interfecent; potest enim interfectio sistere, quando deuentum fuerit ad minimas.

17 Respondeo, tur o, postea sententia: ratiōnis.

Dices ex Paludano, Ergo si gutta vini consecrati immitteretur in vas vini non consecrati, non desineret ibi esse Corpus Domini: quod videtur absurdum. Respondeo, Id non esse absurdum, sed verissimum. Vnde hoc vinum ad vsus sacros esset deputandum: Nam totum quodammodò est benedictum, ratione contactus; quamuis non sit consecratum. Neque videtur probandum, quod ait Sorus, tale vinum habendum, vt vinum comune.

Obiectio de gutta vini consecrati labente in vas plenum non consecratum.

QVÆSTIO LXXVIII.

De Forma Sacramenti Eucharistiæ.

In Sex Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Vtrum hæc sit Forma huius Sacramenti, Hoc est Corpus meum. Hic est calix Sanguinis mei?

Respondetur Affirmatiuè. Ratio est, Quia hæc forma significat consecrationem materiae; & in personâ Christi profertur, ac proinde significat id, quod est proprium huius Sacramenti: ergo est vera forma huius Sacramenti.

Duplex differentia inter Eucharistiam & reliqua Sacramenta.

Vbi nota duplicem differentiam inter hoc Sacramentum & alia: Prior est, quòd hoc Sacramentum consistat in consecratione materiae, id est, in eo, quod materia mutetur in rem sacram; nempe in Corpus, & Sanguinem Domini: alia consistant in vsu materiae. Hinc fit, vt forma Sacramenti Eucharistiæ debeat significare materiae consecrationem, id est, conuersionem in rem sacram; aliorum formæ vsu materiae.

Altera differentia est, quòd reliqua Sacramenta perficiantur à Ministro, vt Ministri est; non autem vt immediatè representat personam Christi, sed vt est distincta persona, habens potestatem à Christo deriuatam. Vnde quando dicit, Ego te baptizo: (Ego) supponit pro Petro, Paulo, Christi ministro: & verbum Baptizo significat proprium actum ministri: neque dicitur operari minister in persona Christi, nisi quatenus potestate Christi operatur. Sed hoc Sacramentum perficitur à Ministro, vt immediatè representat Christi personam; sicut Lex vetus data ab Angelo, vt immediatè representante personam Dei: vnde

Angelus sæpè dicebat, Ego Dominus. Patet id ex forma huius Sacramenti, Hoc est Corpus meum; id est, non Petri, non Pauli, sed Christi.

DVBIVM I.

Vtrum his verbis fiat consecratio ab Ecclesia?

Misso errore nostrorum hæreticorum, qui non agnoscunt vllam conuersionem, & negant formas consecratorias Sacramentorum: quidam Græci recentiores docent, non solis illis verbis consecrationem fieri; sed quâsdam preces esse necessarias, quæ aliquamdiu post illa verba in illorum Liturgia profertur; nempe hæc, vel similia: Spiritum tuum sanctissimum dimitte nunc quoque, Domine, in nos, & in hæc dona sancta propostia, vt superueniens sancta sua presentia sanctificet & efficiat hunc panem Corpus sanctum Christi tui, & calicem hunc pretiosum Sanguinem Christi tui; quibus verbis recitatis, dicunt fieri conuersionem. Vnde mox Sacerdos gratias agit Deo, quòd hæc dona sanctificare dignatus sit, vt patet in Liturgia S. Iacobi. Ita docet Nicolaus Cabasilas in expositione Liturgiæ cap. 29. & 30. & quidam alij: contra quos agit Bessarion Cardinalis in proprio opusculo.

Græcorum opinio.

Nicolaus Cabasilas.

Bessarion.

Verùm dicendum est, Consecrationem non fieri illis precibus, vt Græci volunt, sed solis verbis Domini, Hoc est Corpus meum: Hic est Sanguis meus: vel quod idem est, Hic est calix Sanguinis mei. Est ita certum, vt contrarium sit erroneum. Nam Concilium Florentinū in instructione Armenorum hoc expressè docet, tanquam Doctrinam Ecclesiæ, non repugnantibus Græcis. Forma, inquit, huius Sacramenti, sunt verba salutatoris, quibus hoc Sacramentum conficitur: Sacerdos enim

3 Sententia Catholica rejicit Græcorum preces vt necessarias in consecratione.

Florentina.

LII iij in persona

in persona Christi loquens conficit hoc sacramentum. Ita Concilium. Atqui illae preces non sunt verba Saluatoris: neque Sacerdos illas pronuntians, dicit illas in persona Christi, sed in propria persona ministri. Eadem veritas insinuatur in Concilio Tridentino sess. 13. cap. 3.

Liturgiæ. Probatur Primò, Quia Christus nec dixit, nec iussit dici illas preces. Nam neque Scriptura illas habet, nec traditione constat esse necessariò dicendas: nam in Liturgia latina, quæ putatur D. Petri, non habentur tales preces, nisi ante verba Domini; post autem, nequaquam: nec etiam in Liturgia Æthiopum.

Probatur Secundò, Si illis verbis, Hoc est Corpus meum, non fieret consecratio, falsa essent illa verba: nam non possunt esse vera, nisi re ipsa tunc hoc sit Corpus Domini.

Consecratio Ecclesiæ. Probatur Tertio, Quia prolatis illis verbis, Hoc est Corpus meum, consuetudo totius Ecclesiæ habet, ut Eucharistia exhibeatur populo adoranda, etiam apud Græcos; imò apud illos hæc verba, Hoc est Corpus meum, quod pro vobis frangitur, proferuntur clara voce, & populus respondet, Amen; quasi confirmans hoc ita esse: ergo tunc ibi est Corpus Domini.

SS. Patres. Probatur Quarto, Ex Patribus. Iustinus Apologia 2. sub finem dicit Panem fieri Corpus Domini per preces Verbi Dei; quas preces dicit esse illa verba, Hoc est Corpus meum. Vbi nota illa verba vocari preces, sicut & alias Sacramentorum formas; quia implicitam quandam inuocationem diuinæ virtutis continent: nam in actu exercito diuina virtus applicatur ad operandum ex intentione ministri, illa verba proferentis. Cyprianus serm. de cæna Domini. Ex quo à Domino dictum est, Hoc facite in meam commemorationem. Hoc est Caro mea: & Hic est sanguis meus: quotiescumque his verbis, & hæc fide actum est, panis iste substantialis; & calix benedictione solenni consecratus, ad totius hominis salutem proficit. Hic ostendit Dominum his verbis consecrasset, & nos similiter consecrare. Ambr. lib. 4. de Sacrament. c. 4. citatus à D. Thoma, & c. 5. explicat, quæ sint illa verba Domini; & dicit esse hæc; Hoc est Corpus meum. Cap. 9. lib. de ijs, qui Mysterijs initiantur; Ipse clamat Dominus Iesus, Hoc est Corpus meum. Ante benedictionem verborum celestium alia species nominatur: post consecrationem Corpus Christi est. Gregorius Nyssenus apud Euthymium in Panoplia titulo 21. Panis statim in Corpus mutatur, ut dictum est à Verbo, Hoc est Corpus meum. Chrysolomus homil. 2. in epist. 2. ad Timoth. Sicut verba, qua locutus est Christus eadem sunt, atque ea, qua Sacerdotes nunc quoque pronuntiant; ita & oblatio eadem est. Et sermone de prodicione Iudæ: Hoc verbo, Hoc est Corpus meum, proposita consecratur: & confert cum illis, Crescite, & multiplicamini: hoc tamen esse discriminis, quòd per hæc verba crescite &c. vis generatiua causis secundis tribuatur, non autem immediatè fiat ipsa generatio: per verba autem consecrationis, non detur aliqua virtus pani ad conuersionem; sed immediatè fiat ipsa conuersio. Damascenus lib. 4. de Fide cap. 14. Dixit Dominus, Hoc est Corpus meum; hæc facite in meam commemorationem: & omnipotenti eius præcepto efficitur, donec veniat. Omitto alios: Consentiunt omnes Doctores cum Magistro dist. 8.

Ambros. Ratio primaria est; institutio Christi, quæ no-

bis traditione innotescit; Congruentia est; quia cum hoc Sacramentum sit sublimissimum, maxime attingens ipsum Deum, vix pote continens naturam ab ipso assumptam; non deceat fieri, nisi verbis Christi Dei. Confirmatur; quia Baptismus non fit nisi verbis Christi, nec vllas preces adiunctas requirit. Similiter alia Sacramenta præter suam formam non requirunt vllas preces: ergo multò minus Eucharistia, quæ non in personâ ministri, sed in persona ipsius Christi perficitur, ut dictum supra.

Vnde ad rationem Græcorum: Respondeo, illis precibus solum peti, non vt Spiritus sanctus simpliciter efficiat panem Corpus Christi; sed, vt efficiat illud nobis Corpus Christi, sic vt in nobis habeat Corporis Christi effectum. Nam qui manducat indignè, illi non est Corpus Christi sed venenû: ille enim condemnationem æternam manducat & bibit.

Vnde Græci in Concilio Florent. sess. vltima interrogati ab Eugenio Papa, cur dicerent illas preces, quibus videretur peti consecratio, cum iam consecratio esset facta? responderunt, nihil se dubitare, quin consecratio tunc esset facta per verba Christi: addi tamen illas preces, vt peterent Sacrificij fructus: sicut Latini dicunt, Iube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum.

Vnde Græci in Concilio Florent. sess. vltima interrogati ab Eugenio Papa, cur dicerent illas preces, quibus videretur peti consecratio, cum iam consecratio esset facta? responderunt, nihil se dubitare, quin consecratio tunc esset facta per verba Christi: addi tamen illas preces, vt peterent Sacrificij fructus: sicut Latini dicunt, Iube hæc perferri per manus sancti Angeli tui in sublime altare tuum.

D V B I V M I I.
Vtrum Dominus eisdem verbis consecraverit, quibus nos?

D. Thomas adfert quatuor opiniones. Sed tres priores carent omni probabilitate, & ferè sunt erroneæ. Sola quarta est vera, scilicet Dominum consecrasset iisdem verbis, quibus nos. Est communis sententia Patrum, & omnium Doctorum Scholasticorum, exceptis paucis: qui etsi nobiscum sentiant, tamen probabile putat Christum nullis verbis consecrasset, sed solo imperio voluntatis. Ita Innocent. III. lib. 4. de Mysterijs Missæ cap. 6. Gabriel lect. 36. & 48. Richardus, Armacanus lib. 9. c. 99. Armeniacarum cap. 5. Sed reuera hæc sententia non est vllò modo probabilis.

Probatur Primò, Ex Scripturis: Quia Christus post consecrationem; statim subdit, Hoc facite in meam commemorationem. Quibus verbis iussit nos imitari suam actionem in consecrando, offerendo, sumendo, & dispensando: pronomen enim (hoc) refertur ad totam Christi actionem; vt communiter docent Theologi, & expressè Concilium Tridentinum sess. 22. cap. 1. Ergo necesse est, nos eisdem verbis consecrare, quibus Dominus consecrauit. Quod Confirmatur Primò, Quia præcipua actio erat consecratio, in qua etiam includitur oblatio: ergo si ille alijs verbis consecrasset, vel etiam solo voluntatis nutu, non imitaremur illum in primaria actione. Confirmatur Secundò, Quia quando Dominus consecrauit, instituit hoc Sacramentum: ergo oportebat, vt tunc consecraret ritu Sacramentali, per aliqua verba sensibilia; atque adeò eodem ritu, quo nos postea vti voluit: alioquin vel non fuisset idem Sacramentum, quod nos habemus; vel impertinens fuisset illa consecratio ad institutionem huius Sacramenti. Idè confirmari potest ex serie nostri Canonis; Qui pridie, quam pateretur &c.

Ratio & Congruentia.

Respondetur objectioni Græcorum.

Græcorum in Florent. no. censetur de hisce precibus.

Sententia communis affirmat.

Non est probabile Christum sine vllis verbis consecrasset.

Ex Script.

Secundò,

Ex Patri-
bus.

Secundò, Quia idem docent expressè Patres: Tertullianus, Cyprrianus, Ambrosius, Gregorius Nyssenus, Chrysostomus, Damascenus, & alij.

6
Obiectio
quòd Chri-
stus bene-
dixerit pa-
nem, id est,
in suum
Corpus
conuerterit
ante conse-
crationem.

Dices; Si Christus consecrauit illis verbis, Hoc est Corpus meum; quomodo Euangelistæ signifi-
cant illum prius benedixisse, deinde fregisse, tertio
dedisse Discipulis, & tunc demum dixisse, Accipite
& comedite, Hoc est enim Corpus meum? Nam illa be-
nedictio Christi fuit efficax, ac proinde sanctifi-
cauit panem ante illa verba.

Quorundã
solatio.

Respondent multi cù D. Thoma non esse ser-
uatum ordinem ab Euangelistis in narratione,
qui seruatus est à Domino in re gerendâ: bene-
dictionem enim illam fuisse factam verbis conse-
crationis, Hoc est Corpus meum; vt videre est apud
D. Thomam. Sed hæc sententia non satisfacit.

r. Refuta-
tur ex Greg.
co textu.

Primò, quia in Græco textu apertè significatur
Dominum benedixisse panem antequam diceret,
Hoc est Corpus meum. Matthæus enim, & Marcus
dicunt, *Accepto I. B. S. V. pane, postquam benedixisset,
fregit, & dedit ipsis, & dixit; Hoc est Corpus meum:*
id enim significant hæc verba *εὐλογῆσας ἕκλασε.*
Lucas & Paulus habent *εὐχαριστήσας ἕκλασε,* id
est, *Cùm gratias egisset, fregit.* Vnde apertè sequi-
tur præcessisse benedictionem & gratiarum actio-
nem, antequam diceret *Hoc est Corpus meum.* Secun-
dò non satisfacit, Quia Concilium Trident.
sess. 13. cap. 1. id clarè docet; dum ait: *Dominum
hoc Sacramentum in vltima cæna instituisse, cùm post pa-
nem viniq; benedictionem, suum illis Corpus præbere ac
suum Sanguinem disertis verbis testatus est.* Tertio,
Idem insinuat in nostro Canone: dum enim di-
cimus *Benedixit*, cruceem formamus super pa-
nem; quâ ceremoniâ significamus benedictionem
Christi.

s. Ex Tri-
dent.

Dicendum ergo probabilius videri hanc be-
dictionem non fuisse factam illis verbis, *Hoc est
Corpus meum;* ac proinde esse distinctam à conse-
cratione. Insinuat Bonuentura dist. 8. art. 2. q.
3. Dominicus Soto dist. 11. q. 1. art. 2. Armacanus
lib. 9. cap. 5. Beda in cap. 14. Marci. Ianfenius
in cap. 131. Concordiæ.

3 Ex nostro
Canone.

Vera solu-
tio.

Dices; Quid fuit hæc benedictio? Respondeo,
Videtur fuisse inuocatio diuinæ virtutis super pa-
nem. Sicut quando panes multiplicauit, eos be-
nedixit; tamen eo momento non fiebat multipli-
catio; erat enim inuocatio diuinæ virtutis ad pa-
nes multiplicandos debito modo & ordine. Sic
in Liturgia D. Iacobi, Basilij & etiam nostrâ pe-
timus, vt virtus diuina in panem descendat. Per
hanc tamen benedictionem non fuit panis imme-
diatè conuersus, sed diuinæ virtutis assistentia
fuit pro omnibus in futurum tempus consecra-
tionibus preparata, & veluti applicata, vt for-
mula verborum legitime pronuntiata, per eam
operaretur, & panem in Corpus Christi con-
uerteret.

7
Quid sit
hæc Bene-
dictio,
quidque
operata?

Dices; Ergo Dominus bis benedixit materiã.
Respondeo, Verum est: Sed hæc duæ benedictio-
nes erant instar vnius; nam altera referebatur ad
alteram, habebatque suum completum effectum
in fine secundæ benedictionis.

8

Itaque Christus in institutione videtur hoc or-
dine processisse: Primò, *Accipit panem;* Secundò,
Gratias egit Patri, oculis in caelum eleuatis, vt habet
nostræ Canon & Liturgia D. Iacobi, & Clemens
lib. 8. constitutionum Apostolicarum c. 17. Am-
brosius lib. 4. de Sacrament. cap. 5. Et confirma-

Ordo
Adum
Christi
consecratis
Corpus
suum,
Primus &
Secundus,

tur; quia semper, dum gratias ageret Patri, in cæ-
lum suspicere consueuerat: Matth. 14. Marci. 6.
Luca 9. Ioan. 11. Tertio, *Benedixit panem,* inuo-
cando Patris omnipotentiam super illum: etsi
epim Matthæus & Marcus meminerint benedictio-
nis panis, non autem actionis gratiarum; Lucas au-
tem & Paulus solum meminerint Actionis gratia-
rum, non benedictionis: tamen certum est, esse actus
distinctos, & Dominum vtrumq; adhibuisse: tum
quia benedictio respicit panem, gratiarum actio respi-
cit Patrem; tum quia omnes Liturgia habent
Dominum & in consecratione panis, & in conse-
cratione vini gratias egisse Patri, & benedixisse
materiam. Verùm quia hi actus iunctim fiebant
vna oratione continuâ, Euangelistæ sub alterâ re-
linquunt alteram intelligendam; vt rectè Ianfe-
nius in Concordia cap. 131. Quarto, *Fregit panem;*
id enim Euangelistæ & Paulus expressè dicunt.

Tertius.

Quartus.

Quintus.

Quintò, *Porrexit,* & inter porrigendum dixit: *Ac-
cipite & comedite, Hoc est Corpus meum;* quæ verba
posteriora dicta sunt duplici modo, nempe tan-
quam verba porrigentis, & tanquam verba conse-
crantis. Iuxta hanc explicationem omnia sunt
clara in narratione Euangelistarum, & Pauli.

ARTICVLVS II.

Utrum hac sit conueniens Forma
consecrationis panis, Hoc est
Corpus meum.

Respondetur Affirmatiuè. Et Ratio est. Quia
hæc forma optimè significat id, quod Sacra-
mento efficitur, quod est transsubstantiatio panis
in Corpus Christi facta in instanti.

9

Notandum Primò, Particulam (*Enim*) non
esse de essentiã formæ: vnde nec Euangelistæ eam
habent. Ratio est; quia non est necessaria ad signifi-
candum formæ effectum; sed tantum additur,
vt explicet rationem, cur debeamus manducare
id, quod Dominus porrigit: vnde solum recitati-
uè dicitur à sacerdote, non significatiuè. Quare
non videretur peccatum mortiferum, etiam si ex
aliquâ negligentia ommitteretur, vt Soto notauit.

Enim non
est de essen-
tiã formæ,
nec omni-
eius mor-
talis.

Notandum Secundò, Verbum (*Est*) non videri
necessariò exprimendum. Nam apud Lucam nõ
exprimitur in forma Sanguinis: & Hebræi nun-
quam solent exprimere; vnde nec Dominus ex-
pressisse credendus est. Necessariò tamen subin-
telligitur iuxta phrasim Hebræam. Neque sine
gravi peccato potest omitti.

Vox, *Est*,
non neces-
sariò adden-
da, non ta-
men omit-
titur sine
peccato.

Notandum Tertio, Si loco (*Hoc*) diceretur
Hic aduerbialiter, nihil fieret: quia non significa-
retur transsubstantiatio. Item si diceretur (*Illud*),
loco *Hoc*; quia *Illud* non designat rem presentem;
secus fortè, si diceretur *Istud*. Item, si diceretur
Hæc res, hic abus, hoc sensibile, fieret consecratio; li-
cet esset graue peccatū, contra traditionem Apo-
stolicam, & vniuersalem Ecclesiæ consuetudinē.

Si loco
Hoc, dice-
retur *Hic*,
nihil con-
ficeretur.

Notandum Quarto, Verba illa, *Accipite, & man-
ducate,* non pertinere ad formam; quia per ea so-
lùm datur præceptum vtendi hoc Sacramento:
circa ipsum autem Sacramentum nihil operantur:
sicut cùm Dominus Ioannis 8. dicebat, *Vade, filius
tuus vinit;* illud *vade* nihil operabatur circa filiū,
sed solum hæc verba, *filius tuus vinit.* Multò minis
necessaria sunt verba, quæ in Canone præcedunt.

Accipite &
manducate
non operantur
ad formam.

Qui pridie